

Bulletinen

Årgång 54 Nr 1 2012
Moderna Museets Vänner

Svindlande höjder

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Kära Vänner!

God fortsättning på det nya året. Jag är nyss hemkommen från Indien och myllret på Mumbais gator och känner mig genast hemtam i trängseln på Moderna Museet. *Turner, Monet, Twombly* blir med all säkerhet den största publiksuccén någonsin. Det är fantastiskt med så många besökare. Helt enkelt underbart.

Den idag 95-åriga CO Hultén satte Malmö på den internationella konstkartan strax efter andra världskriget. Moderna Museet Malmö rivstartar den 25 februari med en genomgripande utställning som spänner över flera decennier av hans verk. Hultén ställer krav på att måleriet skall skapa sin egen verklighet och att konst skall vara ett spontant skapande. Läs mer om detta på sidorna 4–7 av den avgående chefen för Moderna Museet Malmö, Magnus Jensner. Magnus, stort tack för dina artiklar i *Bulletinen* och din tid som chef i Malmö! Och John Peter, varmt välkommen till din nya tjänst i Malmö och lycka till!

I Stockholm är vårens stora händelse en delvis tillbakablickande utställning av den finska videokonstnären Eija-Liisa Ahtila vars verk jag verkligen tycker om att sjunka in i och låta mig omslutas av. Jag såg Eija-Liisas *Horizontal* och *The Annunciation* i höstas i New York på Marian Goodman Gallery. Båda verken är med i utställningen och de är helt fenomenala.

I artikeln "Film som konst som film" på sidorna 10–15 lyfter filmvetaren Hynek Pallas fram en tidstypisk aspekt av Ahtilas konstnärskap. Hennes verk undersöker filmmediets möjligheter och rymmer en intrikat väv av referenser - mellan film och teaterscen, måleri och dikt, fiktion och dokumentär. Eija-Liisa Ahtila satt nyligen i juryn på Venedigs filmfestival och Pallas och Ahtila samtalar bl a om filmreferenser och skådespeleri.

På sidorna 16–19 skriver Fredrik Liew om den säregna och legendariska amerikanska konstnären Sturtevant som visas i Moderna Museets samlingsalar mellan 17 mars och 27 maj. Under drygt 50-års tid har hon i huvudsak repeterat andra konstnärers verk. Hon säger själv att intentionen ligger i att utvidga existerande föreställningar inom estetik, avslöja den underliggande strukturen hos konsten och öppna dörrarna för ett nytt tänkande. Liew menar att man kan se hennes verk i relief till en upplevelseinriktad marknadsekonomi av kopior, kloning och överflöd. Upphovsmannaskapet är en central konstruktion i vårt samhälle som dikterar villkor i allt från produktionsförhållanden till reception. Sturtevants repetitioner vänder ut och in på sådana föreställningar.

En annan händelse som överraskar museibesöket är den osannolikt mäktiga ljudinstallationen *freq_out* som pågår dygnet runt inne i Moderna Museet mellan 17–19 februari. Det är antagligen det största sammansatta ljudverk som någonsin uppförts i ett konstmuseum – 48 timmar × 4.250 kubikmeter! 12 stycken mindre verk i olika frekvensområden har fogats ihop till en helhet. På sidorna 8-9 skriver konstnären, kompositören och curatören för *freq_out*, Carl Michael von Hausswolff, om ljud som varken har en början eller ett slut utan befinner sig i ett konstant flöde och agerar på ett skulpturalt sätt. Wow, freak out!

Vilka härliga utställningar på ett härligt nytt år. □

Lena Josefsson

Lena Josefsson är ordförande för Moderna Museets Vänner.

Medlemsförmåner & medlemskap

Det finns flera sätt att köpa medlemskap i MMV:

- 1) Gå in på vår hemsida modernamuseet.se/mmv och klicka på "Bli medlem". Du blir då medlem direkt och får en bekräftelse till din e-postadress.
- 2) Köp ditt medlemskap i kassan på Moderna Museet. Där får du medlemskort och ditt Välkomstkuvert direkt vid köpet.
- 3) Betala medlemsavgiften på plusgiro 15 30 65-8 Moderna Museets Vänner. Medlemskortet skickas hem till dig inom 10 dagar.

Medlemsavgifter:

1 år från betalning: 480 kr/medlem, 700 kr/par, 250 kr/medlem under 30 år. 3 år från betalning: 1.300 kr/medlem, 1.900 kr/par. Ständigt medlemskap: 9.600 kr/medlem, 14.000 kr/par.

Medlemskap i Moderna Museets Vänner är en uppskattad present och du köper enkelt ditt gåvomedlemskap i kassan på Moderna Museet eller på vår hemsida www.modernamuseet.se/mmv.

Kontakta oss om du har frågor: tel 08-5195 44 99 eller mmv@modernamuseet.se. Vårdarna i entrékassan på Moderna Museet hjälper dig gärna också med alla slags medlemsärenden.

Som medlem i MMV får du:

- Fri entré till Moderna Museet i Stockholm och Malmö, Arkitekturmuseet, Nationalmuseum, Färgfabriken, Gripsholms Slottssamling, Thielska Galleriet, Dunkers Kulturhus, Wanås och Astrup Fearnley Museet for Moderne Kunst, Oslo som återöppnar i september 2012 i nya lokaler.
- 20% medlemsrabatt på aktuella utställningskataloger samt 10% rabatt på konstböcker och allt annat i Museets butiker i Stockholm och Malmö.
- 10% rabatt på sortimentet i Restaurangens brickservering och Café Blom förutom på alkohol och juicer. Rabatten gäller inte i Restaurangens bordsservering. Brunch 10% rabatt för medlem samt hela medlemmens sällskap. 10% rabatt på kaffe i Espressobaren. 10% rabatt på caféet. 10% rabatt hos Sture Bröd & Soppkafé på Moderna Museet i Malmö.
- Vår medlemstidning *Bulletinen* sex nummer per år och dessutom förmånliga prenumerationserbjudanden på ett flertal konsttidningar.
- Personliga inbjudningar till förhandsvisningar, vernissager, Vännernas timme, föredrag, fester, resor, konstkurser, konserter och andra arrangemang av Moderna Museet och MMV.
- Tillträde till Tisdagsklubben Moderna Museet Stockholm, vår exklusiva programverksamhet med specialvisningar, föreläsningar m m samt till programverksamheten Moderna Museet Malmö.

Konstkunskap till vänskapspris!

Förmånliga prenumerationspriser för medlemmar i MMV:

Konstperspektiv

4 nr för 175 kr (ord. pris 280 kr)
Beställ via www.konstperspektiv.nu/mmv eller genom att skicka e-post till ekonomitjanst@natverkstan.net. Eller ring 031-743 99 05 och uppge "MMV" så får du förmånspriset som gäller löpande så länge du är medlem i MMV!

Konstvärlden & Disajn

4 nr för 99 kr (ord. pris i butik 276 kr)
Beställ på www.disajn.com/mmv eller genom att ange kod 211 vid beställning via mail till disajn@pressdata.se eller tel 08-799 63 37.

Tidskriften 10TAL

4 nr för 250 kr (ord. pris 360 kr)
Inkluderar fri entré till Klubb 10TAL och biljetter till Poesifestivalen och Barnpoesifestivalen på Dramaten för halva priset. Beställ på www.10tal.se eller prenumeration@10tal.se eller tel 08-612 10 49, och uppge "MMV".

Med reservation för att medlemsförmånerna kan ändras.

Bulletinen

Moderna Museets Vänner Årgång 54 Nr 1 2012

2 Kära Vänner!

Lena Josefsson

Medlemsförmåner & medlemskap

3 Bulletinens redaktör blir chef för Moderna Museet Malmö

Anna Hegnell

4 Egen verklighet av spontant skapande

Magnus Jensner

8 Freak out!

Carl Michael von Hausswolff

9 Konstplaneten

Pernilla Stalfeldt

10 Film som konst som film

Hynek Pallas

16 Samma lika men ändå inte

Fredrik Liew

20 Tisdagsklubben, vernissager och program våren 2012

22 Vännernas Vänner

23 Vänner vimlar på ...

24 Vernissageinbjudningar

Bulletinens redaktör blir chef för Moderna Museet Malmö

John Peter Nilsson blir ny chef för Moderna Museet Malmö. Han arbetar i dag som intendent vid Moderna Museet i Stockholm, och tillträder tjänsten den 1 mars 2012. John Peter Nilsson är sedan 2008 Bulletinens redaktör.

John Peter Nilsson
Foto: Ida Wessel

John Peter Nilsson (född 1957) har arbetat på Moderna Museet i Stockholm sedan 2004 och har ansvarat för några av museets mest uppmärksammade utställningar – *Dalí Dalí med Francesco Vezzoli* som slog publikrekord 2009 och Klara Lidén, som fick ett hedersnämmande på årets upplaga av Venedigbiennalen. Genom att kombinera banbrytande och breda konstnärskap har utställningarna som John Peter Nilsson curerat uppmärksammats och uppskattats av såväl kritiker som publik. Han har en bakgrund som konstkritiker och chefredaktör för flera konsttidskrifter, bland annat *NU: The Nordic Art Review*.

– John Peter Nilsson är en av Sveriges mest rutinerade och etablerade konstpersonligheter. Med sin internationella inriktning och sina speciella kunskaper om regionen är han den person som vi vill stärka Moderna Museets närvaro i Skåne och även på andra sidan sundet, menar Daniel Birnbaum, överintendent, och Ann-Sofi Noring, vice museichef, Moderna Museet. □

Anna Hegnell

Anna Hegnell är verksamhetsansvarig för Moderna Museets Vänner.

Egen verklighet av spontant skapande

Den idag 96-årige CO Hultén intar en betydande plats i svensk konsthistoria. Tillsammans med konstnärskollegorna i avantgardegruppen Imaginisterna satte han Malmö på den internationella konstkartan strax efter andra världskriget. Utställningen på Moderna Museet Malmö spänner över flera decennier och fokuserar på hans måleri samt hans gärning som formgivare och grundare av Image förlag. Därutöver visas delar av hans privata samling av afrikanska skulpturer och masker tillsammans med verk av konstnärskollegor som på ett eller annat sätt haft nära anknytning till CO Hultén.

CO Hultén i sitt hem. Stillbild av Björn Petersson ur Lisa Fjellmans intervjufilm, 2011.
Foto: Björn Petersson

CO Hultén, *Motljus och underströmmar*, 1998, akryl på duk.

CO Hulténs sökande efter alternativa förebilder och inspirationskällor, och hans krav på att måleriet skall skapa sin egen verklighet, förde honom bort från det formella, akademiska måleriet. Han hyste tidigt uppfattningen att konst skall vara ett spontant skapande, inte ett avbildande av en eller annan given verklighet, vilket bl a ledde honom till ett intresse för kubism och surrealism.

Med de konstnärliga ambitioner den tjugofemåriga Hultén hade i Malmö på 1940-talet blev han tvungen att själv skapa möjligheter för att kunna visa upp sin konst. Han bildade därför tillsammans med konstnärerna Max Walter Svanberg, Endre Nemes, Adja Yunkers och Carl O Svensson gruppen Minotaur, som under våren 1943 gjorde en gemensam utställning i Rådhuset i Malmö. Gruppen var i princip dock redan upplöst innan utställningen hunnit öppna. Trots Minotaur-utställningens korta livslängd blev den ändå ett viktigt steg i en ny riktning.

Hultén började som lärling i tecknarateljén på Åkerlund & Rausing 1936, och man kan säga att det är här han får sin formella utbildning. Under hösten 1944 fick han där en ny medarbetare, den unge Anders Österlin. Hultén upptäckte snart att Österlin var en begåvad målare och introducerade honom för Max Walter Svanberg.

Hulténs intresse för surrealismen övergick alltmer i kritik, delvis på grund av hur den utvecklades i Sverige. Han strävade efter ett mer levande uttryck, mindre formellt. För att gemensamt nå ut med en alternativ bildvärld skapades tillsammans med vännerna Svanberg och Österlin imaginistgruppen 1945. Imaginismen hade förvisso sitt ursprung i surrealismen, men medlemmarna sökte andra vägar. Svanberg tog avstånd från surrealismens strävan efter chockverkan – det skulle snarare vara ”progressivt chockande” – och fann i sexualiteten drivkraften för sina bilder där kvinnan ständigt är placerad i centrum. Hultén betonade frontlinje mot både surrealismen och den abstrakt-konkreta konsten. Han strävade efter en sinnlighet i måleriet, betonade figurationen samtidigt som måleriet skapar sin egen verklighet, där förvandlade naturdelar uppträder i nya roller.

Gudrun Åhlberg-Kriland och Gösta Kriland, som 1947 anslöt sig till imaginistgruppen, var de som stod surrealismen närmast. Bertil Gadö medverkade en kort tid, och

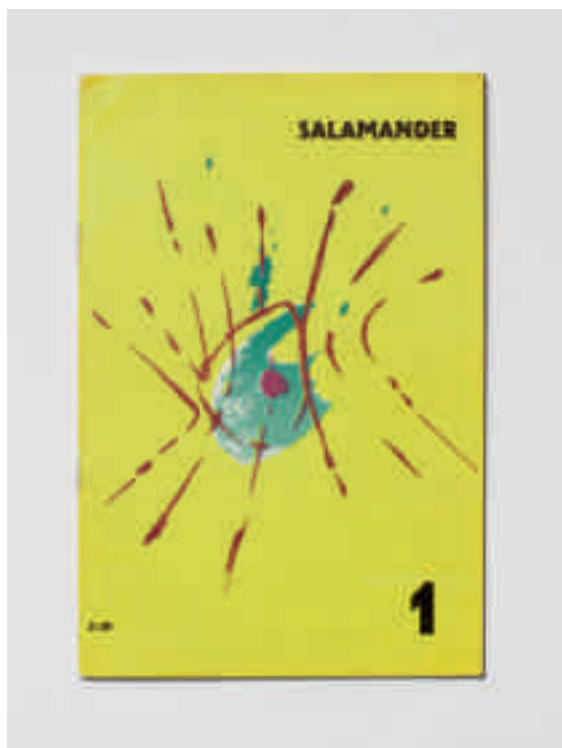
Bertil Lundberg anslöt 1954. Tre år senare upplöstes gruppen.

Hultén ville nå längre än den konst han såg omkring sig, han ville undersöka alternativ, det oprövade, han sökte kontakt med de udda och det avvikande, och ville pröva sig fram med olika uttrycksformer. I mitten av 1940-talet experimenterade han med frottage, heliogram, måleri på papper, dekalkomani, spelkort, fotogram och imprimage, och 1947 publicerade han vad som betecknas som Sveriges första artists' book, *Drömmar ur bladens händer*, och som Gunnar Ekelöf i *Konstrevy* kallade en märklig konstnärsdebut.

Hulténs nyfikenhet och sökande förde honom ofta till Köpenhamn, och han utvecklade snabbt vänskap med många av tidens danska konstnärer. Det fanns ett gemensamt intresse hos några av dessa konstnärer för folkkonst och en dekorativ stil, som vi finner i vikingarnas bildvärld och i tidig medeltidskonst. Efter kriget fördjupades vänskapen, särskilt med Asger Jorn, som omedelbart efter att Cobra bildats 1948 erbjöd sina vänner i imaginistgruppen att vara med.

Samma år som Cobra bildades besökte Appel, Constant och Corneille Malmö för att göra en gemensam litografi med Hultén. Cobra upplöstes 1952 men Hultén hade fortsatt kontakt med de

Omslag till Salamander, nr. 1, 3 och till ej utgivna Salamander, nr. 4. Tidsningen utkom med tre nummer 1955–1956.
Foto: Terje Östling

flesta av konstnärerna, vilket hade stor betydelse för den experimentella utställningsverksamhet Hultén satte igång i en källar-lokal i Malmö några år senare.

I sitt sökande efter nya uttrycksätt startade Hultén förlaget Image 1947, som tydligt präglades av nyfikenhet och experiment-lusta, och förmodligen var det första undergroundförlaget i Sverige. Hultén hade grafisk yrkeskunskap och nära och bra kontakter hos tryckerier, och kunde nu tillsammans med sina vänner omsätta detta i en rad unika och nydanande utgåvor i form av böcker och grafiska mappar. Denna ambitiösa utgivning och höga tryckkvalitet, kan i vissa avseenden betraktas som alternativa utställningar, tydligast i grafikmapparna. I Malmö fanns inte samma möjligheter till galleriutställningar som i Stockholm, man var därför tvungen att hitta alternativa utställningsformer. Image förlag hann med sju publikationer vid denna tid, men Hultén har egentligen aldrig helt lagt ner verksamheten med förlaget. 1980 kom den vackra lilla boken *de sex elementen*, och så sent som 2002 publicerade han en artists' book med titeln *Söta Fröken Pillsk och alla de andra*.

Hultén ville inte bara skapa ett förlag med högklassig utgivning, han hade också ambitionen att skapa ett debattforum, en konsttidskrift för att presentera internationell konst. Tidskriften Salamander kom ut med endast tre nummer 1955–56, men fick ändå stor betydelse och blev en viktig introduktör av många viktiga internationella konstnärer. Varje nummer var dessutom illustrerat med ett antal originallitografier av kända konstnärer som Wifredo Lam, Roberto Matta, Öyvind Fahlström, Corneille och KO Götz.

Hultén var ansvarig utgivare och hade i redaktionen med sig Ingemar Leckius, Ilmar Laaban och Göran Printz-Påhlson. Alla de tre nummer som gjordes innehåller unikt material, både i bild och text. Dikter presenterades av ee cummings, Lasse Söderberg, Majken Johansson, Paul Éluard, Ragnar Thoursie och Tomas Tranströmer. Texter publicerades av André Breton om Marcel Duchamp, texten *SUR cen SUR* av Duchamp

översattes, Ilmar Laaban skrev om Öyvind Fahlström, en presentation av Wifredo Lam skrevs av Ingemar Leckius.

CO Hulténs konst har genom hela livet präglats av en informell hållning, ett fritt experimenterande och en stark vilja att finna nya uttrycksformer. Från mitten av 1950-talet och ca tio år framåt ägnar han sig åt ett fritt, lyriskt och informellt måleri, som han under mitten av 60-talet lämnar för att pröva ett mer collage-betonat måleri med tredimensionella föremål som brända träbitar, rester av skor, plast, spegelglas och en demolerad hästsadel. Collaget blir en väg in i något nytt.

Hulténs intresse för afrikansk konst väcktes vid hans första besök i Paris, men det var inte förrän 1969 som han reste till Afrika, då han besökte Gambia och Senegal. Han återvände redan året därpå tillsammans med Birgitta Stenberg, och gjorde ytterligare en resa 1973–74 med konstnären LG Lundberg. Hultén utvecklade ett intresse och stor kunskap om den samtida afrikanska konsten, samtidigt som hans egen konst bär spår av motiv, stämningar och politiska ställningstaganden präglade av de afrikanska erfarenheterna. Han bygger själv upp en unik samling av afrikansk konst som också inorporerats i

flera av hans utställningar, så även denna gång. Motiv som är typiska för Hulténs 70- och 80-talsmåleri är den frodiga djungelgrönskan, noshörningen, hornet som grafisk form, och en gradvis övergång till ett mer figurativt, föreställande måleri. □

Galleri Colibri i Malmö.
Foto: CO Hultén

Carl Otto Hultén föddes 1916 och har ett långt och rikt konstnärsliv bakom sig. Utställningen i Malmö tar sin början i ett expressivt måleri från slutet av 1930-talet, där den senaste målningen är från 2006, när konstnären är 90 år. I utställningen visas även verk av andra konstnärer, samt en rik presentation med exempel på CO Hulténs reklam- och grafiska produktion.

Magnus Jensner är chef för Moderna Museet Malmö och är tillsammans med Thomas Millroth curator för utställningen CO Hultén som pågår t o m 25 maj på Moderna Museet Malmö.

FREAK OUT!

Carl Michael von Hausswolff

Ljud har varit en bestående del av den samtida bildkonsten under de senaste ett hundra åren. Ljudinstallationen *freq_out* som nu konstrueras på Moderna Museet är antagligen det största sammansatta ljudverk som någonsin uppförts i ett konstmuseum – 48 timmar $\times$ 4 250 kubikmeter. 12 stycken mindre verk i olika frekvensområden har fogats ihop till en helhet. Ljuden har varken en början eller ett slut utan befinner sig i ett konstant flöde och agerar på ett skulpturalt sätt.

12 stycken mindre verk har fogats ihop till en helhet för den åttonde versionen av *freq_out*. Den första versionen arbetades fram 2003 som en av flera workshops på Charlottenborg i Köpenhamn under beteckningen ”Disturbances – Sound as Space Creator”. Sedan dess har *freq_out* bl a presenterats i Paris, Berlin, Kortrijk och Oslo på konst- och musikfestivaler som *Nuit Blanche*, *Sonambiente*, *All Ears* och *Ultima*. En mindre version visades i Budapest 2007 i samband med utställningen *Dreamlands Burn* på Mucsarnok konsthall. I Chiang Mai, Thailand, uppfördes den enda utomhusversionen i The Land Foundations regi (tillsammans med Building Transmissions från Antwerpen).

Att det blev Moderna Museet som visar verket i *grand scale* känns helt naturligt. Museet har under hela sin verksamhet visat intresse för, och haft kunskap om, ljudet som en viktig beståndsdel i konsten genom att förstå kopplingen mellan John Cage, Robert Rauschenberg och Merce Cunningham och på så sätt även medverkat till att multidisciplinära konstnärer som Öyvind Fahlström, Åke Hodell och nu senast Sten Hanson och Eija-Liisa Ahtila kunnat visa upp sina arbeten där.

Själv förstod jag museets intresse för kombinationer av bild, ljud, text och scenkonst när jag 1981 uppförde Michel Journiac’s *Rituel pour un corps absent* i den gamla bion under performancefestivalen 20 *Live Projects* 1981. Ett flertal konstnärer från olika konstnärsläger deltog: Eva Löfdahl, Stuart Brisley, Leif Elg-gren, Nino Monastra, Boegel & Holtappels, Johan Cornelissen med flera. Att den information som intas genom ögon och öron använder sig av samma referens- och behandlingssystem har under museets femtiofyraåriga levnad varit ett givet koncept.

De tretton konstnärer som inbjudits till att medverka i *freq_out* 8 har nästan alla varit med sedan den första installationen i

Köpenhamn. Seden har blivit att om någon inte har tid att medverka så inbjuds en ny konstnär. Till utställningen på Moderna Museet har svenska bild- och ljudkonstnären Christine Ödlund tillkommit som en ny frisk fläkt. Islänningen Finnbogi Petursson, dansken Jacob Kirkegaard och norsorna Jana Winderen och Maia Urstad är samtliga väl kända för sina ljud-installationer. Winderen vann också Golden Nica vid *Ars Electronica* i Linz 2011 för sina audio-oceanografiska verk.

Duon Tommi Grönlund och Petteri Nisunen har tidigare visat verk på Moderna Museet och publiken är väl bekant med deras installationer baserade på arkitektur och ljud och i deras värld passar även österrikaren Franz Pomassl in. Från den traditionella musikens värld kommer EAM-kompositören Per Magnus Lindborg och australiern/amerikanen J.G. Thirlwell, bekant från att under snart tjugo år ha verkat i rockens räjonger med sin enmansgrupp Foetus till att ha skrivit musik för Kronoskvartetten. Kent Tankred ses ofta, både i Sverige och i utlandet, i performanceduon Guds Söner. Amerikanaren Brandon LaBelle är, förutom att arbeta med konceptuella och relationella ljudverk, även känd som författare till ett antal böcker om ljuskonst (t.ex. *Background Noise: Perspectives on Sound* och *Acoustic Territories: Sound Culture and Everyday Life*). Den enda icke-konstnären i sammanhanget är Mike Harding som är producent och driver det inflytelserika engelska skiv- och kulturbolaget TOUCH (som för övrigt fyller trettio år 2012!) samt underetiketterna Ash International och OR (tillsammans med Russell Haswell).

Själva grunden för *freq_out* vilar inte så mycket på Cage’s idéer som på kopplingen Le Corbusier – Iannis Xenakis – Edgard Varèse från 1950-talet (ett sammanhang som Moderna Museet också uppmärksammat vid den tiden) och deras samarbete i

Philips paviljong under *Expo 58* i Bryssel. Den elektroniska och konkreta musiken med sitt ursprung i 1940- och 50-talen, som under de senaste tjugo åren fullkomligt exploderat i symbios med Internet och mjukvaruutvecklingen, är självfallet en given plattform.

Två begrepp är fundamentala för *freq_out*: *rhizome* och *drone*. Gilles Deleuzes och Felix Guattaris idéer om rhizomen kan liknas vid en oändlig trädstam utan vare sig rot eller krona – i detta fall när ljudet (verket) vare sig har en början eller ett slut utan befinner sig i ett konstant flöde och således skulle kunna agera på ett skulpturalt eller objektartat sätt. Här kan nu den musikaliska formen *drone* inlemmas. Begreppet kommer ifrån det begynnande 1960-talets New York och gruppen av musiker kring Fluxus-konstnären LaMonte Young. Här ingick musiker som Tony Conrad, Angus McLise och John Cale (Velvet Underground). Konserterna bestod av att musikerna spelade enstaka toner under extremt långa tider. En form av auditiv koncentration och meditation i zenbuddismens och det indiska mantrats anda. Traditioner med uråldriga rötter.

För *freq_out* har de inbjudna konstnärerna tillskrivits varsitt frekvensområde inom det, för människan, hörbara frekvensregistret – i detta fall 0–12 000 Hz (baserat på min egen hörsel!!!). Konstnär nummer ett har fått 0–25 Hz, nummer två 25–65 Hz etc. (se faktaruta för de olika konstnärernas frekvensområden). Under fyra dagar har konstnärerna som uppgift att komponera ett ljudverk. Verket får inte innehålla ljud som överskrider det tilldelade frekvensområdet, men kan vara hur långt eller kort som helst och det ska avspelas som en loop. Det är öppet för att använda vilka ljud som helst, men oftast använder konstnären ljud ifrån den geografiska plats där man befinner sig – i detta fall

Stockholm. Det kan vara konkreta ljud från museet, staden, landet eller ljud som på ett eller annat sätt speglar platsen på ett reellt eller konceptuellt sätt. Ljuden bearbetas sedan analogt eller digitalt på det sätt konstnären finner godtagbart. När så alla tolv verken spelas så sker det samtidigt, i tolv olika ljudsystem (på Moderna Museet använder vi dubbelt så stor kapacitet: 48 högtalare via 24 ljudkanaler). Eftersom ljudfrekvenserna är olika så inträffar inga kollisioner vad beträffar de enskilda ljuden – endast interferenser uppstår som ljudliga fenomen i rummen. Denna frekvensiella konfiguration har mycket gemensamt med det instrumentella innehållet i en stor symfoniorkester. Konstnären arbetar individuellt, utan inblandning från någon annan, men alla inblandade måste kunna acceptera vad de andra arbetar fram – inklusive det jag gör. En koppling här skulle kunna vara till den jazz som utvecklades av europeiska och amerikanska musiker under 1970-talet. *freq_out* är ett kollektivt verk bestående av tolv verk utmejslade av tolv (ja, här tretton eftersom Nisunen/Grönlund alltid arbetar som en duo) extremt självgående individer, personligheter och

konstnärer. Balansen mellan ego och grupp måste vara väl avvägd (i dagens egocentrerade samhälle, konstvärlden inkluderad, är detta alltid ett risktagande!). Förutom att ha tagit fram idén till detta arbete, så är min funktion svävande emellan konstnärernas och curatorns. Det är jag som slutligen mixar alla ljuden i rummen och på så sätt sätter min vilja och prägel på verket och det är jag som avgör placeringen av högtalare och deras olika ljud. Utan respekt, vördnad, hänsyn och acceptans skulle detta aldrig kunna fungera – jag hoppas att det gör det på Moderna Museet i februari 2012. □

Carl Michael von Hausswolff är konstnär baserad i Stockholm och curator för *freq_out* som pågår dygnet runt i Moderna Museets samlingsalar från kl 19 den 17 februari till kl 19 den 19 februari.

**DELTAGANDE KONSTNÄRER OCH
DERAS FREKVENSSOMRÅDE:**
0–25 HZ – J.G. THIRLWELL
25–65 HZ – PERMAGNUS LINDBORG
65–90 HZ – JANA WINDEREN
90–140 HZ – MAIA URSTAD
140–180 HZ – BRANDON LABELLE
180–250 HZ – TOMMI GRÖNLUND/PETTERI NISUNEN
250–350 HZ – FINNBOGI PETURSSON
350–500 HZ – FRANZ POMASSL
500–1 000 HZ – CHRISTINE ÖDLUND
1 000–2 000 HZ – JACOB KIRKEGAARD
2 000–5 000 HZ – MIKE HARDING
5 000–12 000 HZ – KENT TANKRED

Konstplaneten för alla 0–19 åringar!

Släpp sargen och kom med i matchen. Nu svävar vi öppet och fritt på Moderna Museet! I vår kommer utställningen *Konstplaneten* att äga rum på plan 2, Moderna Museet. Det är en utställning som visar barns och ungdomars egenhändigt utvalda alster i en stor,

härlig mix. Här får vi se vad barn och ungdomar själva tycker är bra och viktigt, roligt, intressant eller vackert. Alla som är 0–19 år får välja ut ett bidrag som de själva gjort i form av en teckning, en skulptur, ett objekt, en målning, animation, videofilm, fotografi, eller något annat spännande verk som kan ställas ut på ett konstmuseum. Intressant för alla barn och ungdomar, kompisar, föräldrar, mor och farföräldrar och pedagoger och alla er som är nyfikna på unga människors egen föreställningsvärld och bildspråk. Vernissage den 17 mars kl 14. Välkomna! □

Pernilla Stalfeldt

Pernilla Stalfeldt är konstpedagog på Moderna Museet samt uppmärksam barnboks-författare. Hon är mest känd för succéboken *Bajsboken* (Eriksson & Lindgren).

För att medverka i utställningen gör så här:

- 1) Gå in på modernamuseet.se och skriv ut din anmälningsblankett som skall medfölja konstverket.
- 2) Lämna in ditt bidrag och blankett på Moderna Museet, Exercisplan 1, Stockholm. Inlämning sker den 21.2–11.3, kl 11–18 på plan 2, eller skicka in ditt bidrag till adressen: Moderna Museet, Slupskjulsvägen 7–9, 103 27 Stockholm.

Vernissage den 17.3 kl 14. Du är välkommen att se ditt och alla andras konstverk i utställningen *Konstplaneten*

Den 22 april är utställningen slut och du hämtar ditt verk här hos oss.

Lycka till!

Film som konst som film

Eija-Liisa Ahtila är en av samtidens mest tongivande konstnärer. Hennes filmiska installationer prövar gränserna för vår egen identitet och vänder upp och ner på upplevelsen av tid och rum. Verken undersöker filmmediets möjligheter och rymmer en intrikat väv av referenser – mellan film och teaterscen, måleri och dikt, fiktion och dokumentär. Under våren visar Moderna Museet en utställning med delvis helt nya verk av henne. Med tanke på de numera nära samarbetena mellan film- och konstvärlden, och att Eija-Liisa Ahtila nyligen satt i juryn på Venedigs filmfestival, bad *Bulletinen* filmvetaren Hynek Pallas ställa några frågor till henne.

Juryn för Venedig filmfestival 2011. Från vänster: Mario Martone, Todd Haynes, Andre Techine, David Byrne, Eija-Liisa Ahtila, Darren Aronofsky och Alba Rohrwacher.

Hinnorna i den rörliga bildens sfär blir allt mer porösa: digital teknik har förändrat villkoren och sakta börjat bryta ner etablerade hierarkier och barrikader. Här i Sverige debuterar till exempel videokonstnären Axel Petersén med spelfilmen *Avalon* i vår. Liksom flera nya regissörer på senare år, bland andra samarbetspartnern Måns Månsson, är han utbildad på Kungliga Konsthögskolan och inte vid en klassisk filmutbildning. Samma sak händer på den internationella filmscenen, där konstnärer som Shirin Neshat och Steve McQueen prisas för sina regiinsatser.

För den flitige filmfestivalbesökaren har denna förändring varit tydlig en längre tid. Allt fler festivaler skapar program för filmiska verk som rör sig i gränstrakter – i fjol följde Göteborgs

filmfestival i fotspåren på Berlinalens *Forum Expanded* och Venedigs *Orizzonti* och startade en sidosektion för konstfilm.

Den finska konstnären Eija-Liisa Ahtilas videoinstallationer skulle passa väl i dessa sektioner. Verk som *Var är var?* (2008) undersöker med utgångspunkt i Frantz Fanon postkoloniala perspektiv och genom sin flerdimensionella installationsform perceptionens gränser; *Huset* (2002), där en kvinnas bil plötsligt får liv utanför hennes hem, leker med filmljud, varseblivning och vansinne.

Filmreferenserna går till reklam och dokumentärer – den som kan sin filmhistoria anar en klassiker som Robert Flahertys *Man of Aran* (1934) i bakgrunden till Ahtilas installation *Fishermen* (2007). Verken berättar och utnyttjar skådespeleri utan att bli abstrakta – de tänjer, ifrågasätter och undersöker filmspråkets konventioner.

Venedigs filmfestival tog i höstas alltså ytterligare ett kliv och bjöd in Eija-Liisa Ahtila att sitta i huvudjuryn och bedöma filmer av George Clooney, Andrea Arnold och Roman Polanski – tillsammans med bland andra regissörerna Todd Haynes och Darren Aronofsky.

Hur var den erfarenheten, Eija-Liisa?

–Utmattande. Att se tjugotre filmer på mindre än två veckor är ett ordentligt jobb. Och det var bra filmer, seriöst filmskapande från hela världen. Det är inte bara filmerna utan sammanhanget också: varje film har världspremiär och som jurymedlem ska du vara med överallt – gå nerför röda mattan flankerad av tre lager med fotografer. Dessutom fick jag arbeta med fantastiska regissörer som André Téchiné och Todd Haynes.

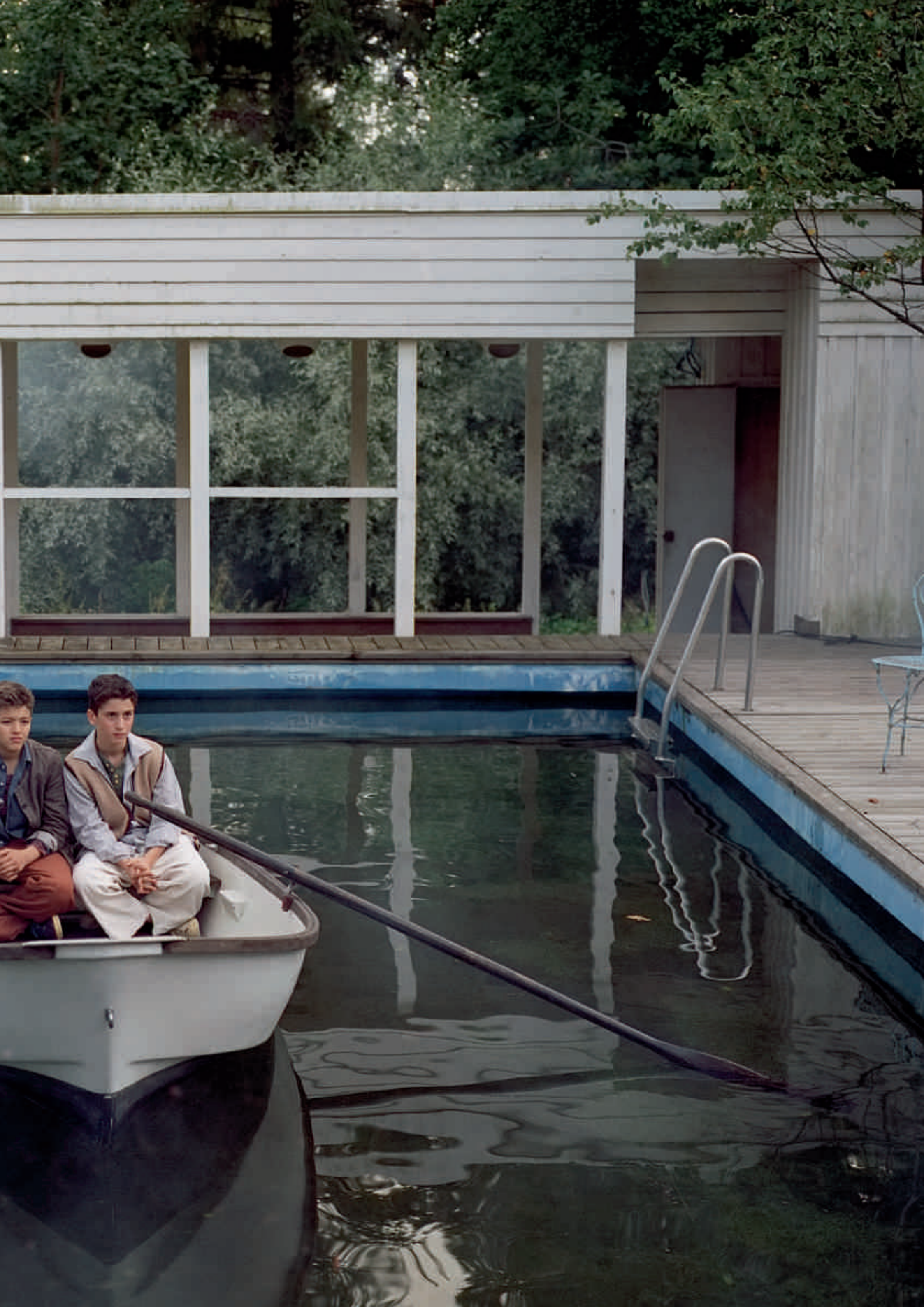

Eija-Liisa Ahtila, *Var är var?*, 2008, 6-kanalig projicerad installation med 8 kanaler ljud. 53:43 min

Varför blev just du tillfrågad att sitta i juryn?

– En av festivalens kuratorer hade sett min utställning på Jeu de Paume i Paris och rekommenderade mig. Men när jag fick förfrågan blev jag förvånad. Senare fick jag höra att de har för vana att bjuda in en konstnär varje år. Jag förstod att festivalgeneralen Marco Müllers koncept är att presentera filmer utan kategorisering – som filmkonst och rörlig bild.

När jag frågar Eija Liisa Ahtila om filmer som stod ut under de tio dagarna på festivalön Lido så nämner hon förvisso Steve McQueen (vars sexmissbrukarfilm *Shame* visades inom tävlan), men att hon särskilt fastnade för den grekiska filmen *Alper* av regissören Giorgos Lanthimos och manusförfattaren Efthymis Filippou. Tillsammans med kollegan Athina Rachel Tsangari har Lanthimos och Filippou i filmer som *Alper*, *Dogtooth* (2009) och *Attenberg* (2010) skapat verk som, inte helt olik installationer som Ahtilas egen *Maria bebådelse* (2010), utforskar skådespeleri och roller.

Alperna i filmen – som fick juryns manuspris – är en grupp personer som genom att iklä sig rollen av nyligen avlidna försöker lindra sorgen i deras vänners och anhörigas liv. Ahtila, som inte kände till den grekiska regissören innan, älskade filmen.

– Den var verkligen uppmuntrande för mig. Kanske en dag... *Alper* ligger nära vad jag själv har gjort i mina installationer.

Men jag tycker att det de gör är unikt; jag pratade med Lanthimos och Filippou och nämnde Hans-Thies Lehmanns bok *Postdramatisk teater*, som de inte kände till. Deras arbete tycks vara mer experimenterande, baserat på vad de tycker är bra eller intressant.

Ser vi dagens gränsöverskridande i den rörliga bildens sfär på grund av de tekniska möjligheterna – det så kallade digitala skiftet – som har gjort långfilmskapandet billigare och mer tillgängligt?

– Ja, ju mindre pengar man behöver, desto större frihet har man. Och kvaliteten kan fortsätta att vara bra. Man måste ha en möjlighet att göra ”misstag”, saker som skiljer sig från ordinarie berättande på film. ”Misstag” antyder något som folk inte har tänkt på, eller inte uppfattat och erkänt tidigare. Två eller tre ”misstag” kan sammantaget skapa något nytt.

– Jag tror att de regissörer som prövar film inom konsten, gör det för att det inte bara är tillåtet att göra vad man vill – man förväntas göra något annorlunda. Och jag tror att förändringarna som sker idag också har att göra med att den rörliga bilden börjar bli vårt främsta visuella medium – både i vardagsinformation och inom konst. □

Hynek Pallas är journalist, kritiker och doktor i filmvetenskap. Han disputerade hösten 2011 med avhandlingen *Vithet i svensk spelfilm 1989–2010*.

Curator för utställningen är Lena Essling och den är producerad av Moderna Museet i samarbete med Museet för nutidskonst Kiasma i Helsingfors. I Stockholm pågår utställningen mellan 11 februari och 6 maj.

Samma lika men ändå inte

I 50-års tid har Sturtevant repeterat andra konstnärers verk. Hon säger själv att intentionen ligger i att utvidga existerande föreställningar inom estetik, avslöja den underliggande strukturen hos konsten och öppna dörrarna för ett nytt tänkande. Idag kan man se hennes konstnärskap i relief till en upplevelseinriktad marknadsekonomi av kopior, kloning och överflöd. Sturtevants konst tvingar oss att reflektera över hur simuleringar och yta har tagit makten i samhället.

Sturtevant, *Warhol Flowers*, 1990. Screentryck och akryl på duk. Installationsbild från Museum für Moderne Kunst, Frankfurt am Main.
© Museum für Moderne Kunst, Frankfurt am Main. Foto: Axel Schneider

Legenden Sturtevant vilar på en enkel och konsekvent idé. I snart 50 års tid har hon i huvudsak repeterat andra konstnärers verk. Den fascinerande styrkan i detta till synes banala koncept är att det inte finns några entydiga svar eller tolkningar kring vad det egentligen är hon gjort. Eller vad det hon gjort betyder. Själv uttrycker sig konstnären på samma gång innehållsrikt och öppet om sin konst. Som när hon säger att intentionen ligger i att utvidga existerande föreställningar inom estetik, avslöja den underliggande strukturen hos konsten och öppna dörrarna för ett nytt tänkande.

Sturtevants konstnärliga debut skedde 1965 med en utställning på Bianchini Gallery i New York. I utställningen presenterade hon Warhol's screentryck av blommor på väggarna och på golvet stod en vit gipsfigur som höll upp en klädställning på vilken det hängde ytterligare verk. En målning av Stella, en Johns flagga, en Rauschenbergteckning, en Lichtenstein... Kort sagt verk av samtida kollegor – som alla var gjorda av Sturtevant.

Konstvärlden reagerade ömsom trevande, ömsom ilskt och oförstående på hennes utställning. Till stora delar avfärdades hon som konstnären som kopierar och gör samtidskonsten till åtlöje. Idag kan man tycka att det är konstigt att ingen ställde hennes konstnärliga utsaga i relation till Duchamp, vars ande vilade över NY vid den tiden. Eller till en kritisk diskussion om yta, produkt och autonomi inom pop och minimalism.

Men man måste också komma ihåg att Sturtevants utställning tillkom fyra år före det att Michel Foucault gav sin föreläsning "What is an Author" (1969) där han svarar på Roland Barthes text "The Death of the Author" (1967). Vidare formulerade Gilles Deleuze sina tankar om skillnad och repetitioner först 1968 i *Différence et Répétition*. Vid tiden för utställningen på Bianchini fanns det helt enkelt inte några aktuella referenspunkter eller diskussioner som var relevanta för Sturtevant. Hon var, som det brukar heta, före sin tid. En pionjär.

Under sent 1960-tal och tidigt 1970-tal följde en tid av hög produktionstakt men utan att omvärlden egentligen kom närmare en fruktbar dialog med Sturtevant. I väntan på att "de efterblivna skulle komma ikapp" gjorde hon 1974 ett medvetet val att sluta producera utställningar. Hennes återkomst dröjde till 1986. Först då hade konstvärlden åstadkommit ett sammanhang som, trots att det egentligen inte var särskilt väl anpassat för Sturtevants gärning, åtminstone genererade diskussioner med viss relevans. Det nya intresset för appropriation gav henne något att ta spjårn emot och ett utrymme från vilket hon sedan polemiskt kunde hävda sin egen ståndpunkt genom negativa definitioner. Sherrie Levine, Richard Prince, Cindy Sherman, Allan McCollum och Louise Lawler gestaltade konkreta frågeställningar med direkt politiska förtecken. Sturtevant vidhöll sin mer omfångsrika inställning.

Det postmoderna genombrottet ligger nu över ett kvarts sekel bakom oss och det tycks som att (konst)världen till stora delar är färdig med 80-talets uppror mot original, sanningar, jaget och dekonstruktion av verkligheten. Men att intresset för dessa frågor avtagit har inte inneburit att Sturtevant gått samma öde till mötes. Hennes konstnärskap är tvärtom mer livskraftigt än någonsin vilket inte minst visar sig i att hon de senaste åren har haft några av sina största och mest uppmärksammade utställningar, däribland den stora retrospektiven på Museum für Moderne Kunst Frankfurt am Main 2004, och att hon den gångna sommaren tog emot guldlejonet i Venedig för sitt konstnärskap.

Denna utveckling betonar Sturtevants unika särställning och att konstnärskapet börjar få sin förtjänade position i historieskrivningen. Parallellt har diskussionen kring upphovsmannaskap åter ökat i intensitet. Inte heller denna gång sker det på Sturtevants villkor, men gemensamma frågor skapar rekyleffekter och ny energi.

Dagens diskussion handlar primärt om perspektiv på kunskapsproduktion och ägande. I en digital och upplevelseinriktad marknadsekonomi av kopior, kloning och överflöd där allt framträder som varor och där upphovsmän blir säljare med behov av tydlig profil och stjärnstatus aktualiseras frågor kring ursprung och värde. Var kommer sådant som kunskap, konst och kultur ifrån och hur kan det produceras och förmedlas? Finns det legitim äganderätt till dessa värden?

Det individuella upphovsmannaskapet är en central konstruktion i vårt samhälle som dikterar villkor i allt från produktionsförhållanden till reception. Det är en mild kritik att påstå att den står i vägen för andra kulturella utsagor och kunskap – olika former av samarbeten och kollektiva processer är bara de mest närliggande exemplen som är obegripligt underutnyttjade. Har vi inte rentav ett kollektivt ansvar att tillsammans bidra till en gemensam kunskapsbank och göra denna offentliga egendom tillgänglig? Dessa frågor bottenar i huruvida vi kan tänka oss en värld byggd på andra spelregler och konventioner, något som inte minst är en utmaning för en institution som Moderna Museet.

Det är viktigt att betona att Sturtevants konstnärskap inte kan begränsas till jämförelser med vare sig 1980-talets appropriationsstrategier eller dagens diskurs om ägande. Lika viktigt är ett klagande om att konstnärskapet inte uteslutande är knutet till en enskild konceptuell idé om att repetera andra konstnärers verk. Över åren har Sturtevant utvecklat, radikaliserat och gjort sin praktik mer komplex. Hon har inte minst jobbat dynamiskt med utställningen som format. Minns hur hennes allra första utställning var gestaltad – när dessa verk senare presenterades i Paris visade hon dem på ett liknande sätt med tillägget att dörren till galleriet var låst så man bara kunde se utställningen från gatan. Ett mer närliggande exempel är utställningen på ARC/Musée d'Art moderne de la Ville de Paris 2010 som hon delade upp i två delar: *Wild to Wild* som var en

Sturtevant, *Warhol Diptych*, 1973/2004. Screentryck och akryl på duk.
© Museum für Moderne Kunst, Frankfurt am Main. Foto: Axel Schneider

sammanställning av hennes repetitioner som såg ut som en ”vanlig” konstutställning och *House of Horrors* som bestod av ett underhållande spöktåg som blandade repetitioner av konst med populärkulturella monster och som publiken fick åka med i.

Ett av de enskilt kraftfullaste utvecklingskliven i konstnärskapet var när hon efter år 2000 började arbeta med video. Sedan dess har hon gjort flera videoverk där hon i collageform infogar massmediala bilder, fragment från repetitioner av verk och egenhändigt filmat material. Istället för att konceptuellt bearbeta den konstnärliga bilden och vad som ligger under dess yta, så artikulerar hon här kraften i repetitionen och våra vardagliga visuella omgivningar. Som metaforer använder Sturtevant ibland en klichémässig bild av pornografi, sex och våld. Det är träffsäkert som beskrivning av en materialistisk tid där mänskliga behov kanaliseras i en begärslogik där allt är ersättningsbart, där de snabba kolhydraterna rusar genom blodet, där vi uppmanas köpa den billiga födans för stora godispåse och vrider oss i bulimisk mättnad. Det ska vara rakt på njutning utan förlorad tid. Inga berikande nyanser, inget utvecklande av sensibilitet, psykologi och rörligt tänkande.

I förhållande till allt jag hittills skrivit tänker jag på Sturtevant's konstnärskap som ett motstånd. Mot hur simuleringar och yta har tagit makten i samhället men också att hennes konst skapar en progressiv tröghet i tänkandet, det saktar ned, gör mer komplext, tvingar till reflektion och aktivitet.

Jag ser det som att Sturtevant vill ändra på vår mentala drift att nå bokslut. Det gäller även alla våra försök att definiera

hennes konst. Många har exempelvis velat läsa hennes konstnärskap som en feministisk position eftersom hon uteslutande repeterat verk av manliga konstnärer – som ett erövrande av deras domän. Detta vänder hon sig kraftfullt emot. Hon slår också ifrån sig att verken skulle vara hyllningar, omskrivningar av konsthistorien, en kritik av kapitalistisk varufetischism, ett proklamerande av originalitetens död eller påvisa att konst inte är så märkvärdigt. I själva verket bekräftar hon inga påståenden. Hon låter sig inte förklaras utan frustrerar, provocerar och tar sin kraft från att ligga i evig opposition.

Det mytiskt undflyende återkommer också i hennes biografi. Hon använder sig uteslutande av sitt (får vi anta) efternamn och väldigt lite är känt om hennes bakgrund. Sturtevant's existens kan nästan liknas vid en performance. Hon uppträder likt en fiktiv karaktär, en legend, som avkläder andra konstnärer och världen aura samtidigt som hon producerar sin egen. Som konfronterar etablerade kategorier och konventioner, som motsäger sätt att tänka som innebär att vi slutar tänka.

Allt detta fick Tilman Osterwold 1992 att skriva ”Kanske allt som någonsin skrivits om Sturtevant är felaktigt. Kanske är det hennes strategi.” Varför? Information, påpekar hon mycket riktigt, är inte kunskap. □

Fredrik Liew är intendent på Moderna Museet och curator för *Sturtevant – bild över bild* som pågår 17 mars–27 maj på Moderna Museet. Utställningen omfattar 25 verk, bland annat hennes upprepningar av konstnärer som Warhol, Duchamp, Johns och Gonzalez-Torres samt tre av hennes senaste stora videoinstallationer. Utställningen fortsätter till Kunsthalle Zürich under hösten 2012.

Sturtevant, *Gonzalez-Torres Untitled (America)*, 2004. Glödlampor, gummisocklar och sladdar.
Foto: © Pierre Antoine

Tisdagsklubben, vernissager och program i Stock- holm och Malmö våren 2012

Tisdagsklubben börjar alltid kl 18.30.

Förhandsanmälan behöver inte göras. Med undantag för den 6 mars Magasin 3, 27 mars Filmform och 8 maj Ai Weiwei seminarium. Tisdagsklubben är enbart öppen för medlemmar och medlemskortet måste visas upp. Tisdagsklubbens program äger rum i Stockholm.

Intendent Ulf Eriksson är programansvarig för Tisdagsklubben. Har du idéer och tips om programmet? Kontakta Ulf, u.eriksson@modernamuseet.se.

Moderna Museet Stockholm

Januari

27 januari kl 13–17.30

> *Symposium: Om fotografi och samlande*
Med anledning av den omfattande fotopresentationen *En annan historia* har Moderna Museet bjudit in internationella representanter från några betydelsefulla fotoinstitutioner som utifrån sina erfarenheter och praktiker kommer att föreläsa om samlande och olika aspekter på den fotografiska bilden och dess framtid. I samarbete med Brants Museet for Fotokunst, Finnish Museum of Photography, Preus Museum och Reykjavik Museum of Photography. Program: www.modernamuseet.se. Plats: Auditoriet. Ingen föransmälan. På engelska. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

28 januari kl 14

> *Fotograferna visar. Catharina Gotby, fotograf*
Möt några av fotograferna bakom bilderna i *En annan historia*. Ur ett personligt perspektiv berättar de om sina och andras bilder. Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

31 januari kl 18.30

> *Specialvisning: Håkan Peterson, fotografi-konservator, Moderna Museet*
Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

7 februari kl 18.30

> *Specialvisning: Anna Tellgren, fotointendent vid Moderna Museet.*
Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

Februari

4 februari kl 14

> *Fotograferna visar. Anders Engman, fotograf*
Möt några av fotograferna bakom bilderna i *En annan historia*. Ur ett personligt perspektiv berättar de om sina och andras bilder. Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

9 februari kl 19

> *Vernissage Eija-Liisa Ahtila med Vännernas timme från kl 16.* Läs hela inbjudan på sista sidan.

11 februari kl 14

> *Konst i Biografen: Claes Söderquist*
Film- och videoverk görs både som installationer för utställningar och som filmvisning. Serien *Konst i Biografen* reflekterar över detta fenomen och skapar dubbla visningsmöjligheter, dels som enstaka visning tillsammans med samtal i Biografen, dels som installation i det intilliggande utställningsrummet Minibion. Curator: Catrin Lundqvist. Claes Söderquist. Samtal och filmvisning av flera verk ur Moderna Museets samling. Installation av *Brev från tystnaden* i Minibion den 11–29 feb. Plats: Biografen. Fri entré.

11 februari kl 14

> *Specialvisningar i samband med utställningen Eija-Liisa Ahtila.* Introduktion av utställningen, Karin Malmquist, intendent. Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

Tisdagsklubben 14 februari kl 18.30

> *Lena Essling om Eija-Liisa Ahtila*
Eija-Liisa Ahtila förblir en pionjär i utvecklandet av multimedial konst sedan sitt genombrott inom video och performance på nittiotalet. Hennes filmiska installationer provar gränserna för vår egna identitet och vänder upp och ner på upplevelsen av tid och rum. Intendent Lena Essling berättar om vårens stora utställning och om konstnärskapet. Plats: Auditoriet, plan 2

15 februari kl 18.30

> *Före och efter film: Konstnären i biorummet*
Moderna Museet i samarbete med Bonniers Konsthall och SFI. Filmvisningar och diskussion. Axel Petersén, Tova Mozard, Stefan Constantinescu, Andra Lasmanis, Caroline Elgh, m.fl. Plats: Biografen Sture, Birger Jarlsgatan 41 a. Entré: 70 kr. Biljetter säljs på Biografen Sture, fr.o.m. den 24 feb.

18 februari kl 14

> *Fotograferna visar. Anders Petersen, fotograf*
Möt några av fotograferna bakom bilderna i *En annan historia*. Ur ett personligt perspektiv berättar de om sina och andras bilder. Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

Tisdagsklubben 21 februari kl 18.30

> *Bonniers Konsthall: Resan till månen. Före och efter film.*
I vår utforskar Bonniers Konsthall filmens och konstens sekellånga gemensamma historia i en stor gruppställning. I utställningen möter du samtida konstnärer som sysselsätter sig med filmen som medium och filmens historia och framtid som tematik. Plats: Bonniers Konsthall, Torsgatan 19. www.bonnierskonsthall.se

25 februari kl 14

> *Specialvisningar i samband med utställningen Eija-Liisa Ahtila: Lena Essling, utställningens curator.* Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

Tisdagsklubben 28 februari kl 18.30

> *Annika Wik – Filmens plats på konstscenen*
Den rörliga bilden har varken haft en självskrivet plats i konsthistorien eller i konststrummet. Annika Wik berättar om den rörliga bilden på konstscenen; från experimentfilm och tidig videokonst, till filmens inträde i gallerirummet och om den rörliga bildens plats i den samtida konsten idag. Annika Wik är fil.dr. i filmvetenskap specialiserad på relationen mellan film och konst. Plats: Auditoriet, plan 2

29 februari kl 18.30

> *Före och efter film. Bergman i konsten.*
Moderna Museet i samarbete med Bonniers Konsthall och SFI. Filmvisningar och diskussion. Thomas Broomé, Markus Öhrn, Sara Jordenö, Hynek Pallas och Catrin Lundqvist m.fl. Plats: Biografen Sture, Birger Jarlsgatan 41 a. Entré: 70 kr. Biljetter säljs på Biografen Sture fr.o.m. den 24 feb.

Mars

3 mars kl 14

> *Konst i Biografen: Jaana Kokko*
Film- och videoverk görs både som installationer för utställningar och som filmvisning. Serien *Konst i Biografen* reflekterar över detta fenomen och skapar dubbla visningsmöjligheter, dels som enstaka visning tillsammans med samtal i Biografen, och som installation i det intilliggande utställningsrummet Minibion. Curator: Catrin Lundqvist. Jaana Kokko. Samtal och visning av *The Forest is Young and Full of Life*, 2012. Premiär! Minibion den 3–21 mars. I samarbete med Botkyrka Konsthall. Plats: Biografen. Fri entré.

Tisdagsklubben 6 mars kl 17.30 och kl 18.30

Föransmälan på www.modernamuseet.se/mmv eller tel 08-5195 44 99. Två grupper; kl 17.30 och 18.30. Varje grupp om 50 personer
> *Ai Weiwei på Magasin 3*
I vår presenterar Magasin 3 den första utställningen i Sverige med den kinesiske konstnären Ai Weiwei. Utställningen kommer att fokusera på ett antal monumentala installationer och hans politiska arbete. De för utställningen valda verken kretsar alla kring kinesisk socialism, massproduktion och global varuhandel. Tessa Praun är curator för utställningen. Plats: Magasin 3, Frihamnen. www.magasin3.com

9–10 mars

> *Symposium: Före och efter film. Biograf Sture.*
Moderna Museet i samarbete med Bonniers Konsthall och StDH. Symposiumet handlar om den rörliga bildens inflytande på konsten. Program: www.modernamuseet.se. Moderator: Magdalena Malm. Plats: Biograf Sture. Entré: 70 kr per dag i symposiet. Biljetter säljs endast på Biografen Sture fr.o.m. den 24 feb. Birger Jarlsgatan 41 a.

9 mars kl 13–16.30

> *TEMPO dokumentärfestival på Moderna. The screen of Memory*
Curator: Edi Muka. Film av: Bojan Fajric, Sejla Kanieric, Adrian Paci, Milica Tomic, Knutte Wester. Plats: Biografen. Biljetter se: www.tempofestival.se.

Tisdagsklubben 13 mars kl 18.30

> *Magnus af Petersens om film och video i samlingen*
Efter den stora satsningen på fotografi ur samlingen sätter museet nu fokus på den rörliga bilden. Under våren presenteras nyckelverk ur museets samling av film och video. Presentationen belyser den rörliga bildens betydelse inom konsten från 1900-talets början till idag. Intendent Magnus af Petersens presenterar verken i den nya hängningen. Plats: Auditoriet, plan 2

Tisdagsklubben 20 mars kl 18.30

> *Fredrik Liew om Sturtevant*
Under den senaste Venedigbiennalen belönades Sturtevant förtjänstfullt med ett Gulddulejon för sin livsgärning inom konsten. Med sina klassiska repetitioner av andra konstnärers verk har Sturtevant varit en pionjär i att utmana begrepp som originalitet, autenticitet, unicitet och konventioner som upphovsmannaskap. Intendent Fredrik Liew presenterar konstnären och utställningen. Plats: Auditoriet, plan 2
24 mars kl 14

> *Konst i Biografen: John Akomfrah*

Film- och videoverk görs både som installationer för utställningar och som filmvisning. Serien *Konst i Biografen* reflekterar över detta fenomen och skapar dubbla visningsmöjligheter, dels som enstaka visning tillsammans med samtal i Biografen, och som installation i det intilliggande utställningsrummet Minibion. Curator: Catrin Lundqvist. John Akomfrah. Samtal och visning av *The Nine Muses*, 2011. Sverigepremiär! Installation i Minibion av *Mnemosyne* den 24 mar–8 apr. I samarbete med Cinemafrika. Plats: Biografen. Fri entré.

24 mars kl 14

> *Specialvisningar i samband med utställningen Eija-Liisa Ahtila: Annika Wik, fil dr i filmvetenskap.* Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

Tisdagsklubben 27 mars kl 17.30 och kl 18.30

Föransökan på www.modernamuseet.se/mmv eller tel 08-5195 44 99. Två grupper; kl 17.30 och 18.30. Varje grupp om 25 personer.

> *Vi besöker Filmform*

Filmform är den äldsta organisationen i Sverige dedikerad till film och videokonst. Den har också en film och videosamling med över 200 titlar från 1924 och framåt. Då deras lokal är på 50 kvm är vi tvungna att ha föransökan till detta program. Plats: Svarvargatan 2 (Kungsholmen). www.filmform.se.

28 Mar kl 18.30

> *Före och efter film. Stumfilm.*

Moderna Museet samarbetar med Bonniers Konsthall och SFI. Stumfilmen *Theda* av Georgina Starr och nykomponerad musik för cello av och med Peter Schuback. Plats: Biografen Sture, Birger Jarlsgatan 41 a. Entré: 70 kr per filmvisning. Biljetter säljs på Biografen Sture, fr.o.m. den 24 feb.

April

Tisdagsklubben 3 april kl 18.30

> *Filmarkivet och Cinemateket*

Filmarkivet/Cinemateket är liksom Moderna Museet en statlig aktör som samlar film. Vi besöker dem i Filmhuset på Gärdet där vi får veta mer om hur de samlar och tillgängliggör sin samling. Vi får också se några smakprov ur samlingen. Plats: Filmhuset, Borgvägen 1. www.filmarkivet.se, www.cinemateket.se

Tisdagsklubben 10 april kl 18.30

> *Uglycute på Marabouparken*

Marabouparken visar en retrospektiv utställning med konst & designgruppen Uglycute som bildades 1999. Gruppen blev en del av en generation av formgivare och konstnärer som använde design och konsthantverk för att diskutera smak, kvalitet, klass, genus och samhället i stort. Curator Helena Selder tar emot oss. Plats: Marabouparken, Lövströmsvägen 8, Sundbyberg. www.marabouparken.se

14 april kl 14

> *Konst i Biografen: Marianne Lindberg de Geer.*

Film- och videoverk görs både som installationer för utställningar och som filmvisning. Serien *Konst i Biografen* reflekterar över detta fenomen och skapar dubbla visningsmöjligheter, dels som enstaka visning tillsammans med samtal i Biografen, och som installation i det intilliggande utställningsrummet Minibion. Curator: Catrin Lundqvist. Marianne Lindberg de Geer. Samtal och visning av *Dom DB237*. Premiär! Installation i Minibion den 14 apr–3 maj. Plats: Biografen. Fri entré.

14 april kl 14

> *Specialvisningar i samband med utställningen Eija-Liisa Ahtila: Daniel Birnbaum, överintendent.* Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

14 april kl 14

> *Specialvisningar i samband med utställningen Eija-Liisa Ahtila: Daniel Birnbaum, överintendent.* Plats: I utställningen. Pris: entré till museet gäller. Fritt för Moderna Museets Vänner.

Tisdagsklubben 17 april kl 18.30

> *Tensta Konsthall – Abstract Possible*

Under våren startar Tensta Konsthall sitt första utställningsprogram under Maria Linds ledning. Den pågående utställningen *Abstract Possible* handlar om abstraktion och samtidskonst. I utställningen följs tre tendenser som är framträdande i dagens konst: formell abstraktion, ekonomisk abstraktion och ”tillbakadragande” (abstrahere är latin för att dra tillbaka). I konsthallens nya Café T som har extra öppet för oss denna kväll kan du köpa något lättare att äta och dricka. Plats: Tensta konsthall, Taxingegränd 10, Tensta. www.tensta-konsthall.se

Tisdagsklubben 24 april kl 18.30

> *Färgfabriken – Psychosis II*

Från och med 2011 har MMVs medlemmar åter fritt inträde på Färgfabriken. Vi besöker våra nygamla vänner och ser deras pågående utställning *Psychosis II*. Curator Sofia Palmgren tar emot oss för att visa utställningen och berätta om verksamheten. Plats: Färgfabriken, Lövholmsbrinken 1. www.fargfabriken.se

Maj

Tisdagsklubben 1 maj

Helgstängt

5 maj kl 14

> *Konst i Biografen: Stefan Constantinescu*

Film- och videoverk görs både som installationer för utställningar och som filmvisning. Serien *Konst i Biografen* reflekterar över detta fenomen och skapar dubbla visningsmöjligheter, dels som enstaka visning tillsammans med samtal i Biografen, dels som installation i det intilliggande utställningsrummet Minibion. Curator: Catrin Lundqvist. Stefan Constantinescu. Samtal och visning av *Middag med familjen*, 2011 och andra verk. Verket installeras i Minibion tom 29 maj. Plats: Biografen. Fri entré.

Tisdagsklubben 8 maj kl 18.30

> *Ai Weiwei seminarium*

Föransökan på www.modernamuseet.se/mmv eller tel 08-5195 44 99. I samband med Ai Weiweis utställning på Magasin 3 arrangeras ett internationellt seminarium på Moderna Museet i Stockholm. I stället för en regelrätt tisdagsklubb erbjuder vi 50 garanterade platser till dem som först anmäler sig. Ni som inte kommer med på listan är naturligtvis även välkomna men var ute i god tid då när vi räknar med att det kommer bli fullt snabbt. Seminariet arrangeras av Magasin 3 i samarbete med Moderna Museet. Plats: Auditoriet, plan 2

Tisdagsklubben 15 maj kl 18.30

> *Magnus af Petersens inför Explosion! Måleri som handling.*

Intendent Magnus af Petersens ger oss en försmak av sommarens stora färgexplosion till utställning. Efter andra världskriget började ett antal målare, i olika delar av världen, att attackera måleriets fundamentala förutsättningar på ett sätt som var på en gång aggressivt och lekfullt. Många konstnärer lade lika stor vikt vid själva den skapande akten som vid den målning som den gav upphov till. Det är ett experimentellt och konceptuellt förhållningsätt till måleriet och konsten som sedan dess inspirerat många konstnärer. Plats: Auditoriet, plan 2

30 maj kl 19

> *Vernissage Explosion med Vännernas timme från kl 16.* Årsmöte före vernissagen.

Moderna Museet Malmö

Som vanligt är Ni hjärtligt välkomna till Moderna Museet Malmös ordinarie program. Fritt eller rabatterat mot uppvisande av medlemskort. Har du idéer och tips om programmet är förslag välkomna till Moderna Museets Vänner Malmörepresentant Nils Svensk, n.svensk@modernamuseet.se

Februari–Juni

24 februari kl 18–21

> *CO Hultén Venissage med vännernas timme*

För Moderna Museets Vänner öppnar utställningen en timme tidigare, vi bjuder på fördrink och museichef Magnus Jensner och intendent Thomas Millroth presenterar utställningen. Läs hela inbjudan på sista sidan.

6 mars kl 19

> *John Peter Nilsson*

Den 1 mars tillträder John Peter Nilsson som chef för Moderna Museet i Malmö, den 6 mars presenterar han sig för Moderna Museets Vänner.

17 april kl 19

> *Eija-Liisa Ahtila. Föredrag och filmvisning.*

Lena Essling, presenterar den tongivande videokonstnären Eija-Liisa Ahtila och bjuder på ett unikt tillfälle att se hennes filmer.

11 maj kl 18–21

> *Niki de Saint Phalle. Vernissage med vännernas timme*

För Moderna Museets Vänner öppnar utställningen en timme tidigare, vi bjuder på fördrink och intendent Joa Ljungberg presenterar utställningen.

20 maj

> *Wanåsresa*

MMV:s årliga söndagsutflykt till öppningen av årets utställningar på 25års-jubilerande Wanås. Inbjudan och program i nästa nummer av Bulletinen.

15 juni kl 18–21

> *Irving Penn. Vernissage med vännernas timme.*

För Moderna Museets Vänner öppnar utställningen en timme tidigare, vi bjuder på fördrink och presentation av utställningen.

Vännernas vänner

> Arkitekturmuseet: 8 dec–8 apr *Under verket – Stockholms Stadshus på Arkitekturmuseet*, 17 jun–22 sep 2013 *The Fashion world of Jean Paul Gaultier: From the Sidewalk to the Catwalk.* www.arkitekturmuseet.se

> Astrup Fearnley Museet for Moderne Kunst Astrup Fearnley Museet har nu stängt och öppnar i nya lokaler på Tjuvholmen sep 2012. www.afmuseet.no

> Dunkers Kulturhus: 11 nov–5 aug 2012 *Under stor press – Mästargrafik från Atelje Larsen i Helsingborg.* www.dunkerskulturhus.se

> Färgfabriken: 4 feb–4 mar *TEJP Stockholm: Kim*, 4 feb–11 mar *Anna Persson Aberrationen kom som en frälsning för dem alla.* www.fargfabriken.se

> Nationalmuseum: 8 mar–12 aug *Passioner. Konst och känslor genom fem sekler*, 8 mar–12 aug *Drivet och överdrivet. Om karikatyren i Sverige*, 10 maj–20 jan 2013 *Slow Art.* www.nationalmuseum.se

> Wanås: Parken är öppen alla dagar året runt. www.wanas.se

> Gripsholms Slotssamling. www.royalcourt.se

> Thielska galleriet: 18 feb–6 maj *Eugène Jansson (1862–1915).* www.thielska-galleriet.se

Vändonationer i samlingen

Här är ett rykande färskt exempel på det fruktbara samarbetet mellan Moderna Museet och vänföreningen. Museet ville gärna ha ytterligare ett konstverk av 2011 års skulpturpristagare Sofia Hultén i samlingarna. Moderna Museets Väners styrelse ställde sig positiv till detta.

Så nu äger vi alla ett helt oemotståndligt objekt som visades på *Modernautställningen 2010*, en sliten köksstege som Sofia Hultén genom minutiöst hantverk försett

med 13 extra trappsteg och förvandlat från banalt vardagsföremål till ett skulpturalt konstverk i Duchamps anda. □

Bertil H. Schulze

Bertil H. Schulze är medlem i Moderna Museets Väners styrelse.

Sofia Hultén, född i Stockholm 1972, bor och arbetar sedan 1997 i Berlin. *In between the possibilities 2010* – en upphittad köksstege med 13 extra trappsteg, 160 x 100 x 40 cm. Donation 2012 från Moderna Museets Väner.

MISSA INTE

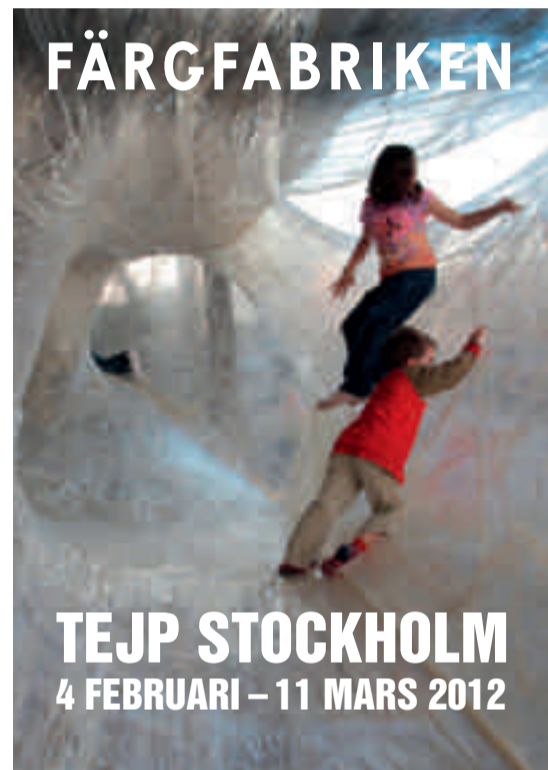
VÅR STORA BOKREA!

Mängder av spännande titlar till drastiskt reducerade priser!
Välkomna till Butiken Moderna Museet i Stockholm, Malmö och webshop

21.2–18.3

MODERNA MUSEET

FÄRGFABRIKEN

TEJP STOCKHOLM

4 FEBRUARI – 11 MARS 2012

Vårens brunch

Slå dig ner i restaurangens nya sköna stolar formgivna av Åke Axelsson och avnjut några av säsongens bästa skandinaviska råvaror – varsamt förädlade i vårt kök

Lördagar & Söndagar
11.30-16.00

Ord pris 265,-
MMV 10% för hela sällskapet

MODERNA MUSEET

Restaurangen Moderna Museet
08 519 562 91 www.momumat.se
info@momumat.se

UNDER STOR PRESS

Mästargrafik från
Atelje Larsen, Helsingborg
t o m 5 augusti

MER PASSION

Ung konst invaderar
16 februari - 20 maj

DUNKERS
KULTURHUS

Kungsgatan 11, Helsingborg
www.dunkerskulturhus.se

Nu är vintersäsongen i gång!
Parken är öppen varje dag
kl 8-19, med verk av bl a
Abramovic, Balka, Dahlgren,
Greenfort, Graham, Gormley,
Håkansson, Holzer, Kirkeby,
Lin, McCollum, Ono, Paine,
Puryear, Rhoades, Shalev-Gerz,
Svenungsson, Sidén, Thulin,
Tolaas, Utinen och Wolgers.
Välkomna!

WANÅS
KONST

wanaskonst.se

B BONNIER
THE BONNIER GROUP

B BRUMMER & PARTNERS

primewinebar

Vänner vimlar på ...

... prisutdelning av Moderna Museets Vänners Skulpturpris 2011.

Pristagaren Sofia Hultén mottog en check på 300 000 kr ur ordförande Lena Josefssons hand och intendent John Peter Nilsson höll ett samtal med Sofia Hultén.

Under vintern visades hennes verk på Moderna Museet i Stockholm. Två nya verk som inte visats i Sverige tidigare *Artificial Conglomerates*, 2011 och *Two Hundred to One*, 2011. Dessutom videoverken *Fuck It Up and Start Again* 2001, *One in Ten* 2011, *Immovable Object / Unstoppable Force* 2011 och *Familiars* 2001. I samband med priset produceras även en rikt illustrerad publikation i vilken Moderna Museets intendent John Peter Nilsson

introducerar Sofia Hultén och hennes konstnärskap. Extra roligt var det att flera av de tidigare pristagarna fanns på plats: Truls Melin som fick priset 2007, Carin Ellberg 2005, Lars Nilsson 2003 och Ulf Rollof 1993. □

Anna Hegnell

Anna Hegnell är verksamhetsansvarig för Moderna Museets Vänner.

1. Christofer Fredriksson, Anita Wernström och Anna-Karin Helgesson. 2. Birgitta Hjelmberg och Petter Hjelmberg. 3. Dave Allen och Maria Hedlund. 4. Anki Malmegård och Josefina Malmegård. 5. Carl Fredrik Hårleman, Galerie Nordenhake och David Neuman, Magasin 3. 6. Patrick Waters, formgivare av publikationen Moderna Museets Vänners Skulpturpris och styrelsemedlem i MMV. 7. Ordförande Lena Josefsson presenterar pristagaren. 8. Sofia Hultén, pristagare av Moderna Museets Vänners Skulpturpris 2011 med sin prischeck och en teckning gjord av Sigrid Lind, instiftaren av priset. 9. Görel och Jan Rogberg. 10. Intendent John Peter Nilsson i samtal med pristagaren Sofia Hultén. 11. Charlotte Birnbaum och Thérèse B. 12. Ulf Rollof fick Moderna Museets Vänners Skulpturpris 1993. 13. Förra ordföranden i MMV Pontus Bonnier tillsammans med Moderna Museets Vänners Anna Hegnell. 14. Azat Sargsyan och intendent Cecilia Widenheim. 15. Kerstin Maria Ehrenberg. 16. Carin Ellberg fick Moderna Museets Vänners Skulpturpris 2005.

Foto: Emilia Saberski. Assistent: Hedvig Hegnell

På omslaget:
Eija-Liisa Ahtila, *Huset*, 2002,
3-kanalig projicerad installation.
14:00 min.

Bulletinen Årgång 54, Nr 1 2012
Ansvarig utgivare: Lena Josefsson
Redaktör: John Peter Nilsson
Biträdande redaktör: Anna Hegnell
Form: BankerWessel, www.bankerwessel.com
För insänt material ansvaras ej
Copyright resp upphovsman
Särskilt tack till Moderna Museet/Bildbyrån

Moderna Museets Vänner
Anna Hegnell
Box 163 82
103 27 Stockholm
mmv@modernamuseet.se
Tel 08 5195 44 99
Plusgiro 153065-8
www.modernamuseet.se/mmv
ISSN 1402-8875

MODERNA MUSEET

Moderna Museets
Vänner

Marie bebådelse, 2010, 3-kanalig projicerad installation. 32:10 min.

CO Hultén, Sällsamt uppträdande, (2000), 134 x 150 cm, akryl på duk.
Foto: ----

Moderna Museet Stockholm

Inbjudan till vernissage

Eija Liisa Ahtila – Parallella världar

Välkommen till vernissage torsdag 9 februari kl 19–21

Överintendent Daniel Birnbaum och vice museichef Ann-Sofi Noring hälsar välkommen kl 19.30. Därefter ger utställningens curator, Lena Essling en introduktion som hålls på huvudentréplanet och samtidigt sänds på storbild i Auditoriet. Vi bjuder på musik och vin.

Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Tag med ditt medlemskort. Utställningen visas på huvudentréplan, museets båda entréer är öppna.

Vännernas timme: Restaurangen håller specialöppet för MMVs medlemmar före vernissagen och erbjuder en meny till Vänskapspris i Restaurangen: huvudrätt, dessert, kaffe och liten flaska vin (18 cl) till Vänskapspris 185 kr/person (ord. pris 229 kr.) Erbjudandet gäller kl 16–21 för dig och en vän. MMV entré till Restaurangen kl 18–19 endast via altanen mot sjösidan. Museet är stängt kl 18–19. Antalet platser är begränsat. Ingen förhandsbokning.

Välkomna!
Moderna Museets Vänner
www.modernamuseet.se/mmv

Eija-Liisa Ahtila pågår 11 februari – 6 maj 2012 på Moderna Museet i Stockholm

MODERNA MUSEET

Med stöd av:
BRUMMER & PARTNERS

Moderna Museet Malmö

Inbjudan till vernissage

CO Hultén

Välkommen till vernissage fredag 24 februari kl 19–21

Vännernas timme: Utställningen öppnar en timme tidigare, kl 18, med förhandsvisning för Moderna Museets Vänner. Intendent Thomas Millroth och museichef Magnus Jensner introducerar utställningen och vi bjuder på en fördrink. Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Tag med ditt medlemskort. OSA senast 23 februari till mmv.malmo@modernamuseet.se

Museichef Magnus Jensner hälsar välkommen och introducerar tillsammans med intendent Thomas Millroth utställningen kl 19.30. Utställningen visas i Turbinhallen på Moderna Museet Malmö, Gasverksgatan 22.

Utställningen pågår i Malmö 25 februari–27 maj 2012. För fler programpunkter kopplade till utställningen se: modernamuseet.se

Välkomna!
Moderna Museets Vänner
www.modernamuseet.se/mmv

MODERNA MUSEET

e-on